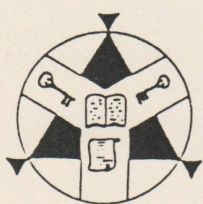

De Berse

JAARGANG 30 2020

NUMMER 1

Heemkundekring

"Den Beerschen Aard"

OOST-, WEST- EN MIDDELBEERS

Inhoud

1. Bestuur en redactie
2. Notulen ALV
4. Lezing 'Oost-Indisch doof'
5. Geoskoor Oostelbeers 1978
8. Maria Theresia Smits
12. Grembocht maakt tongen los
15. Sportpark 'De Klep'
21. Watermolen beschadigd
22. Waterput
23. Joli Castel
24. Vraagteken foto's

De Berse

Jaargang 30, nummer 1, 2020

Uitgave van Heemkundekring Den Beerschen Aard
Verschijnt 2x per jaar
Contributie € 25,00 per jaar
Bankrekening NL 05 RABO 013.38.92.751
www.denbeerschenaard.nl

**Bestuur Heemkundekring
Den Beerschen Aard**

Voorzitter:
Bert van Essen
Hoogdijk 4
5091CH Middelbeers
06-54900707

Penningmeester:
Hans Vennix
Neereindseweg 40
5091RD Oostelbeers
013-5142108

Secretaris:
Marie-Louise Boxelaar
Kuikseindseweg 10
5091TD Middelbeers
013-5143373

Secretariaat@denbeerschenaard.nl

Leden:
Jan Hems
Ella Mijs
Stephen van Helvoort
Mark Timmermans

**Redactie adres:
De Berse**

Guus Staps
Wagenmaker 38
5091EV Middelbeers
013-5141663
redactie@denbeerschenaard.nl

Jos van Gils
Raadhuisstraat 229
5683GE Best
0499-372572

Jan van Vroenhoven
Hoogdijk 9
5091CE Middelbeers
013-5141388

Leden:
Marie-Louise Boxelaar
Ria Nouwens
Peter van Gerven

De redactie kan de volledige historische juistheid van de artikelen niet altijd controleren; evt. onjuistheden zijn voor verantwoording van de auteur.

Notulen Algemene Leden Vergadering 3 februari 2020.

Aanwezig: 62 leden, na de pauze ruim 100 belangstellenden voor de lezing.

Afwezig met bericht:

Hr. S. van Helvoort, Hr. en mevr. de Kroon, , M. van Hoof, Hr. en mevr. Pladdet, Hr. J. Jansen en Hr. J. Janssen.

Agenda:

1. Welkom door de voorzitter bij deze 32^e jaargang en speciaal een hartelijk welkom aan de nieuwe leden.
2. Moment van herdenking voor de overleden leden in 2019.
3. Notulen van 04-02-2019 zijn akkoord en bij deze vastgesteld.
4. Mededelingen door de voorzitter:
 - a. Het jaar 2019 was een boeiend jaar met onder andere de viering van **75 jaar Vrijheid**.
Ook de "kerstloop" over de Schelft was voor vele "kerstmannen/vrouwen" een aangename verrassing. Vele bezoekers maakten daarbij voor het eerst kennis met De Schelft.
Later ziet u een PowerPoint presentatie van alle activiteiten in 2019.
 - b. Het plan om de werkgroepen uit te breiden, zoals vorig jaar aangekondigd, is gedeeltelijk gelukt.
De archief- en CHI werkgroepen zijn versterkt met nieuwe leden.
Het plan om de heemkundekring te versterken met nieuwe werkgroepen, zoals "lezingen en excursies" én "digitalisering" is nog niet gelukt.

De laatste commissie zal zich gaan bezighouden met het digitaliseren van in eerste instantie foto's met uitgebreide beschrijving (volgens een bepaald format) zodat de foto's ook kunnen worden opgenomen in de Brabant Cloud. Met het formaliseren en in het leven roepen van deze commissies hopen wij meer mensen over te halen om deel te nemen. **Dus hierbij een oproep aan de leden die nog niet actief zijn om zich aan te melden en hun mouwen op te stropen.**

- c. Ons gehele automatiseringssysteem is, zoals vorig jaar aangekondigd, geüpdatet. De werkgroepen "archief" en "land" zijn hierover zeer tevreden.
 - d. Verder wil ik uw aandacht vragen voor de **openstelling van de Schelft**. Dit is geen standaard dagdeel meer, maar gaat op verzoek. Mensen kunnen hiervoor contact opnemen met het bestuur. Dit zullen we via de website en de nieuwsbrief communiceren.
 - e. **Vrijwilligers in het zonnetje**: Als laatste wil ik graag een applaus vragen voor al onze vrijwilligers die zich, zoals ieder jaar, weer volledig belangeloos hebben ingezet voor onze vereniging. Zonder vrijwilligers geen vereniging.
 - f. De cultuurprijs van € 500,-- die we in 2019 mochten ontvangen wordt beschikbaar gesteld aan alle vrijwilligers en hun partners voor een gezellige middag/avond later dit jaar.
5. Financieel Power Point overzicht door de penningmeester Hans Vennix.
*Allereerst de mededeling dat contributie in 2020 ongewijzigd blijft.
*Kascommissie: Francien Deenen en Peter van Gerven verklaren dat een overzichtelijk, toegankelijk en nette boekhouding is gepresenteerd, die aansluit bij de rekening en balans van 2018. Met dank aan Francien en Peter én penningmeester Hans Vennix.
* Francien Deenen treedt af en Jan van Vroenhoven treedt toe tot de kascommissie 2020.
6. PowerPoint presentatie over het jaar 2019 van alle activiteiten, samengesteld door Guus Staps, waarvoor onze dank.
7. Bestuurssamenstelling:
Hans Vennix in de functie van penningmeester, Stephen van Helvoort als bestuurslid en Bert van Essen als voorzitter, zijn aftredend én herkiezbaar.
Deze bestuursleden worden met instemming van alle aanwezigen herkozen.
8. Rondvraag:
Pieter Huijbregts zou graag zien dat de overleden leden met naam genoemd worden.
De voorzitter legt uit dat het bestuur niet altijd geïnformeerd wordt en we geen mensen willen vergeten.
Verder geen vragen.

9. Sluiting van deze Algemene Leden Vergadering.

Pauze tot 21.00 uur.

Na de pauze een lezing, gepresenteerd door Hanneke Coolen Colsters met als thema:

“Oost- Indisch doof”.

Hanneke vertelt over de zoektocht naar het verleden van haar opa, Piet Colsters, die als dienstplichtig soldaat, periode 1948-1950, tijdens de politonele oorlog naar Indië moest. Hij hield een dagboek bij maar na de 2^e politonele actie stopte hij abrupt met schrijven. Hanneke wil weten waarom en onderneemt een zoektocht langs archieven, beeldbank, bibliotheken en oud-strijders die deze oorlog

overleefden.

Zij vertelt over de thuisblijvers van toen en het onbegrip over deze oorlog in de generaties daarna.

Uit de originele kist, die haar opa meenam naar Java, kwam een Javaans mes, een brancard, een Lee-Enfield geweer waar ze emotionele verhalen over vertelde.

De aanwezigen zijn meegenomen in haar verhaal vol van kameraadschap, hoop, moed en gevaar en laat de geschiedenis van ruim 70 jaar geleden dichterbij komen.

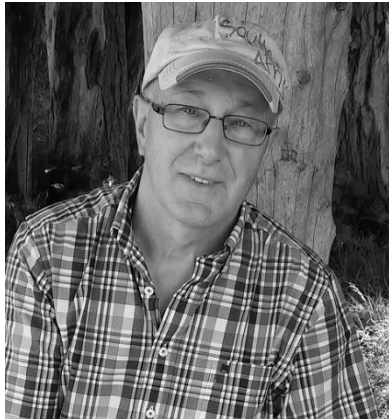
Dienstplichtig soldaat Piet Colsters, als 19 jarige, kort voor zijn vertrek naar Nederlands-Indië.

Hanneke volgt het spoor van haar opa en de Zwarte Panters op Java. Ze bezocht ook het ereveld Menteng Pulo in Jakarta. Hier legt ze bloemen op het graf van een gesneuvelde kameraad van opa, Wim van Gerwen uit Valkenswaard

Een druk bezochte lezing, ruim 100 belangstellenden.

GEOSKOOR Oostelbeers LP 1978 één van de hoogtepunten

Wil Heuvelmans

In 1970 werd 'Het Gemeenschapshuis' in Oostelbeers officieel geopend. Een van de hoogtepunten tijdens deze openingsceremonie was het optreden van de musicalgroep van de toen nog Lagere School Sint Joseph met "De wonderlijke tijdmachine van Professor Knap". Het enorme succes was bij de vele genodigden niet onopgemerkt gebleven. Maar liefst twaalf keer werd verzocht deze musical in hun gemeente op te voeren. De jongeren waren zo enthousiast en gemotiveerd dat ze graag ook na hun lagere schooltijd wilden blijven zingen. En zingen dat konden ze, deze jonge dames en heren. Zo ontstond al gauw (in 1970) het GEOSkoor: Gemengd Oostelbeers Koor, een jongerenkoor (o.l.v. Wil Heuvelmans), naast het kinderkoor. Van lieverlee sloten zich steeds meer tieners (ook wat oudere mensen) aan en telde het GEOSkoor al gauw meer dan zestig leden. Het hoofddoel was toch wel het opluisteren van misvieringen, ook in parochies uit de omgeving.

Het GEOSkoor was aangesloten bij het JOKO, het Kempisch Jongerenkoren Contact. Daardoor ontstonden er vele uitwisselingen met andere jongerenkoren, om bij elkaar de Misvieringen op te luisteren of samen een concert te geven. Ook werden er jongerenkoren festivals door het bisdom georganiseerd, waar ook ons GEOSkoor vaak optrad. Zo kwamen het GEOSkoor en het JOWI- Jongerenkoor uit Wintelre elkaar regelmatig tegen. Het idee ontstond samen een LP uit te geven. In 1978 werd de daad bij het woord gevoegd met Jos van Oeffelen, de dirigent van het JOWI- Jongerenkoor, als grote animator. De instrumentale begeleiding werd opgenomen in de Eurosound Studio's in Nijmegen. Het orkest van het Geoskoor stond onder de bezielende leiding van Rinus van den Boomen (piano-orgel), een man met een geweldige muzikale gave. Hij werd daarbij, zoals bij al onze optredens, ondersteund door de Oirschotse muzikanten van "Skuppe 5": Peter van Kollenburg (elec. gitaar), Martin van der Ploeg (bas- gitaar) Jan van der Ploeg (slagwerk) en Kees Zopfy (acc.-gitaar). Wat waren we trots op deze jongens, waar de muzikaliteit, ook door de vele improvisaties, vanaf spatte.

De zang van beide koren werd opgenomen in de gymzaal van de Lagere School in Wintelre. Helaas bleken de opnames te zijn mislukt: de ramen trilden weliswaar ritmisch mee, maar dat was toch niet de bedoeling. Gelukkig waren de Paters Montfortanen (Groot Bijsterveldt) zo gastvrij hun kapel, met zeer goede akoestiek, beschikbaar te stellen voor de zangopnames. Dit keer ging alles goed!

Het JOWI- Jongerenkoor zong 8 liederen, veelal gearrangeerd door de dirigent Jos van Oeffelen. Het GEOSkoor bracht 7 liederen ten gehore, waarvan het lied "Wat Woorden" geschreven werd door Rinus van den Boomen (muziek) en Wil Heuvelmans (refrein en tekst).

Dat heel Oostelbeers trots was op 'hun' jongerenkoor bleek wel uit de verkoop van de LP: in nagenoeg elk gezin lag de LP (f 17,50!) op de draaitafel. De LP mag best als een van de hoogtepunten van ons koor worden beschouwd. Naast de grandioze weekendjes naar Duitsland en Luxemburg, het optreden voor de radio in 't programma "ToerJa ToerNee"

Leden van het GEOSkoor Oostelbeers in 1978

Naast de solisten, Corrie van Riel en Jan Vennix, bestond het koor verder uit:

Ans van Beers	Lia Jansen
Jeanne van Beers	Wim Jansen
Petra van Beers	Annie Kiemeney
Olav Claassen	Ad van Kollenburg
Ans Deenen	Mieke van Kollenburg
Hanny Deenen	Sjan Kolsters
Harriët Deenen	Hennie Lathouwers
Ineke Deenen	Christine van de Loo
Wil Deenen	Ad Peeters
Rianne Deenen	Diny Peeters
Karin Dijkmans	Paul Rooijackers
Harriët van Eeten	Marijke Smeets
José van Eeten	Ine Smolders
Mariëlle van Gerven	Brigit Smulders
Theo van Gerven	Willie van Spreeuwel
Yvonne Gosens	Petra van Vechel
Dymphy van Haaren	Ellie van Veghel
Lia van Haaren	Hennie van Veghel
Connie van Ham	Rianne Veldman
Helma van Ham	Cor Vennix
Jeanne van Ham	Gerda Vennix
Ans Harbers	Maria Vennix
El Hems	Gertie Versteeg
José Jacobs	Anita Wanders
	Jeanne van de Wiel

(Tros), en natuurlijk de single met de twee carnavalsliederen, 'Crisis, crisis krègt de kriebelen' en 'Heddum deur?', met Jan Vennix als solist. Het muzikaal opluisteren van de nachtmis was een jaarlijks terugkerend hoogtepunt.

Hoes van de in 1978 uitgebrachte LP

Ook ondergetekende was (is) blij en trots met zo'n fijne groep jongeren te hebben mogen werken. Voor ons was het opluisteren van onze Zilveren huwelijksmis (1997 o.l.v. Cees Naaijken) door ruim honderd oud-leden van het GEOSkoor, een soort reünie, een fantastisch hoogtepunt. In 2022 vieren wij ons gouden huwelijksfeest en... wie weet!

Wil Heuvelmans

MARIA THERESIA SMITS

Als in de verte de spitse toren in het zicht komt, barst ze in een hevige huilbui uit.

Maria Theresia Smits ziet na veel jaren het Oude kerkje van Middelbeers weer terug. En in gedachten ook het schilderachtig boerderijtje, de herberg "de Uitkijk", dat er naast stond. Daar was zij geboren op 1 april 1893. Daar heeft zij met haar drie broers en drie zusters jarenlang geleefd, gespeeld, maar ook geploeterd en geleden. Daar heeft zij haar vader, die tegenslagen niet bespaard was gebleven, zo goed als zij kon, geholpen en gesteund.

Frans Smits

Haar vader was Frans Smits die op 10 september 1852 in Middelbeers geboren was. Zijn ouders waren Cornelis Smits en Maria van de Wetering, boerenmensen uit Westelbeers

Op 14 mei 1886, hij is dan 34 jaar, trouwt hij met Maria Theresia Wouters. Zij is 28 jaar, en de dochter van Andreas Wouters en Adriana Kolsters. Na een traumatische ervaring in haar jeugd, zal zij vol hoop op een gelukkig huwelijksleven deze verbintenis zijn aangegaan.

Maar dit huwelijk duurt helaas erg kort: bij de geboorte van hun eerste kind, Cornelis Andreas Smits, op 21 februari 1887, sterft Maria Theresia in het kraambed.

Cornelis Andreas Smits vertrekt als hij 14 jaar oud is, naar Bladel, en later op 4 mei 1905 naar Vessem. Hij trouwt op 10 januari 1908 in Vessem met Hendrica van de Ven, en wordt melkventer in Zeelst.

Na de dood van Maria Theresia blijft Frans alleen met zijn zoon achter, en hij zoekt zeer waarschijnlijk troost in zijn herberg "De Uitkijk".

Frans had vroeger in zijn jonge jaren wel eens gestroopt. En ja, toen hij 20 jaar was ook wel eens gesmokkeld. Op zes september 1873 werd hij in

Hilvarenbeek aan de Heikant om half twaalf door de Commiezen betrapt. Hij probeerde 20 kg zout frauduleus de grens over te brengen. Hij werd veroordeeld tot een maand gevangenisstraf en f 10,44½ boete. Het Huis van Bewaring in Eindhoven heeft, nadat hij zijn straf had ondergaan hem op 22 februari 1874 uit de gevangenis ontslagen.

Toch ziet het ernaar uit, dat hij, ondanks die veroordeling, in 1886 vergunning van het gemeentebestuur van Oostelbeers ca. heeft gekregen om een herberg "De Uitkijk" te openen in zijn woonhuis, B21 te Middelbeers.

Na zes jaar waagt hij opnieuw de stap, met hoop op meer geluk in zijn leven.

Hij trouwt op 19 januari 1893 met Petronella Schoofs, geboren op 19 maart 1861 in Hoogeloon. Zij is de dochter van Hendrik Schoofs en Catharina Klessens

Zij krijgen in Middelbeers zes kinderen.

- a. Maria Theresia, geb. 1 april 1893, trouwt 20 september 1915 in Bladel met Johannes Wenceslaus Daniëls, barbier. Zij overlijdt in Eindhoven op 24 oktober 1969. Haar man op 18 oktober 1979.
- b. Henricus, geb. 24 maart 1895, sigarenmaker, trouwt 6 november 1916 in Boxtel met Adriana M.W. van Bragt. Hij overlijdt in Eindhoven op 4 januari 1954.
- c. Anna Catharina, geb. 9 november 1897, Tante Toke, trouwt op 25 april 1924 in Eindhoven met Hendricus J. van Bragt, sigarenmaker. Zij overlijdt op 17 augustus 1964 in Eindhoven.
- d. Wilhelmina Cornelia, geb. 3 november 1899, Tante Mien, trouwt op 25 november 1920 in Eindhoven met Arnold P.J.M. van Buul, timmerman / architect in Eersel.
- e. Johannes Antonius, geboren 17 oktober 1902, sigarenmaker in Hapert, trouwt op 12 februari 1926 in Hoogeloon met Johanna J.C. Faes. Hij overlijdt op 29 november 1984 in Bladel.
- f. Anna Maria, geboren 30 januari 1907. Zij overlijdt op 16 april 1908 in Bladel. Haar oom, Johannes Schoofs, doet aangifte van haar overlijden.

Noodlot

Weer klopt het noodlot aan de deur van Frans Smits:

kort na de geboorte van Anna Maria overlijdt Petronella Schoofs. op 6 februari 1907. Frans blijft achter met zes kinderen, van 0, 5, 8, 10, 12 en 14 jaar oud.

Maar hij heeft een onmetelijke steun van zijn oudste dochter, Maria Theresia.

Zij was het eerste kind van Frans en zijn tweede vrouw Petronella Schoofs. Als haar moeder sterft is Maria Theresia 14 jaar oud.

Met hart en ziel heeft Maria Theresia voor haar broertjes en zusjes gezorgd, maar ook voor de passanten die de herberg kwamen bezoeken. Veelal boeren die met hun vee naar de markt gingen in Den Bosch. Op de foto van hun huisje zien we de voederbak staan, een teken dat er herberg werd gehouden.

De tegenslagen bleven het gezin teisteren.

Op 10 april 1910 trok er een storm over de Beerzen. Het dak van het Oude Kerkje, dat toen nog in gebruik was, werd ernstig beschadigd. De pastoor (en tevens overbuurman van de familie Smits) vroeg of Frans wilde helpen om het dak te herstellen.

Bij deze werkzaamheden valt hij van het dak en overlijdt. Frans, al twee keer weduwnaar, laat zes kinderen alleen achter.

De wijde wereld in

Pastoor van de Gevel zorgt ervoor dat de zes kinderen in diverse pleeggezinnen in Eindhoven, Zeelst, Valkenswaard, Hapert en Eersel worden ondergebracht.

Maria Theresia vindt haar plaatsje bij de familie van de Schoot die een ijzerwinkel had in Eindhoven. Behalve de huishoudelijke werkzaamheden mocht ze ook helpen in de winkel. Een van de klanten was Jan Daniëls, die daar wel eens spijkers kocht. Zij werden verliefd en op 20 september 1915 zijn zij getrouwd.

Ze gingen in Bladel wonen waar haar man, Johannes Wenceslaus Daniëls het beroep uitoefende van coiffeur. En in de tijd dat hij geen kappersklanten had, maakte hij sigaren die hij aan zijn broer Toon leverde die een sigarenfabriek had. Zo "boerde" hij goed en naarmate het gezin groter werd bouwde Jan ook een paar keer een grotere woning.

Op 29 september 1916 werd hun eerste kind geboren. Er zouden er nog 12 volgen.; 2 kinderen stierven binnen 4 maanden.

Maria Theresia overlijdt na een langdurige ziekte in Eindhoven op 24 oktober 1969.

In 1911 werd hun boerderijtje aan de kerk verkocht en gesloopt. De opbrengst ging naar de kinderen die ieder 38 gulden ontvingen! In 1926 wordt er op dezelfde plaats een nieuwe woning gebouwd.

Mariakapel in Westelbeers

Het Mariakapelletje van Westelbeers heeft Maria Theresia in haar jeugd

meermalen bezocht, waar zij vanzelfsprekend hulp en steun gevraagd heeft voor haar vader en het grote gezin dat zij als tiener al onder haar hoede had.

Wanneer zij later met haar zoon Frans een tochtje door haar geboortestreek maakte, vergaten ze nooit, een bezoek te brengen aan dit kapelletje.

Waar moeder zo graag zat te dromen
niet alleen uit vromigheid
hoe zou het dan toch komen
dat zij daar zo was toegewijd

ze beleefde daar haar hele leven
dat was niet altijd pais en vree
ze had ook zoveel moeten geven
maar zo was zij, ze deed het ermee

ging ze dan een kaars aansteken
keek ze even naar het beeld
dan kon ze er weer even tegen
ze kwam dan los van heel veel leed

als ze dan weer huiswaarts keerde
en ze keek nog even om
niet dat ze dat zelf beweerde
maar ze liep... niet meer zo krom.
(Frans Daniëls)

Vanzelfsprekend gaan we nog eens naar de plek waar dat pittoreske boerderijtje van Maria Theresia heeft gestaan. Daar is een nieuw huis verrezen: Willibrordstraat 17.

We vragen naar de bewoner. Dat is Henk Smits. Toevallig heeft hij dezelfde achternaam als onze Maria Theresia.

Jos van Gils

Herberg 'De Uitkijk'

Grembocht maakt tongen los.

In 1985 werd het eerste gedeelte van de reconstructie van de Kuikseindseweg in Middelbeers afgerond. De bocht die net voor de huisartsenpraktijk van dokter Pouw werd aangelegd had de tongen in het dorp losgemaakt. Volgens de toenmalige burgemeester S.P.Grem en wethouder C. van Oosterwijk sprak iedereen over de scherpe bocht die nu gevaarlijk zou zijn. Er zouden ook schrikhekken en borden geplaatst worden die de snelheid van het verkeer moesten remmen. Vrachtwagenchauffeurs klaagden dat de bocht alleen met 15 kilometer per uur te nemen was wat de doorstroming niet ten goede zou komen. Ook zou er, door grondaankoop een vrijliggend fietspad komen met een berm tussen fietspad en rijweg van 2,75 meter.

Voor de reconstructie van de ondertussen genoemde "Grembocht" en het fietspad zou een bedrag van 2,3 miljoen gulden beschikbaar gemaakt worden.

Bericht Nieuwsblad van Het Zuiden december 1985

De winter van 2019/2020 maakt bij vele inwoners van Middelbeers de tongen weer los door de plaatsing van 4 monolieten in de "Grembocht" door de werkgroep CHI van de heemkundekring "Den Beerschen Aard". Er wordt gesproken van "gedochten", moet dat kunst voorstellen, verrijking voor het dorp enz".

Deze 4 monolieten werden in 1997, bij het samenvoegen van de gemeente Haaren met de gemeenten Esch en Helvoirt in 1996 en aangevuld in 1997 met het kerkdorp Biezenmortel, vervaardigd door beeldend kunstenaar Jo Gijzen (1943-2017) welke symbool moesten staan voor de 4 dorpskernen

van de nieuw gevormde gemeente Haaren.

Jo koos voor 4 monolieten die voor een klein deel bewerkt werden en daarmee hun natuurlijke staat behielden. De stenen werden bij elkaar geplaatst maar behielden nog wel hun zelfstandigheid. De 4 monolieten zouden door het leven gaan als "De Unie van Haaren".

Het leven in Haaren duurde niet zo lang want begin 2017 was er al weer sprake om voor de 4 stenen een herbestemming te zoeken. Jo Gijsen was bang dat zijn kunstwerk vernietigd zou worden en benaderde daarom heemkundekring "Den Beerschen Aard". Deze heemkundekring is al jaren bezig met herplaatsing van zijn, in de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw, vervaardigde werken. Er zijn inmiddels veel kunstwerken in Oost-, West- en Middelbeers terug te vinden.

Er kwamen gesprekken met de gemeente Haaren voor de overdracht van de stenen. Deze eiste een schriftelijke onderbouwing welke goed werd ontvangen. Men kwam overeen dat de stenen aan "Den Beerschen Aard" danwel de gemeente Oirschot geschonken zouden worden met daarnaast een riante ver- en herplaatsingsvergoeding. Het beheer van dit, en de andere geplaatste kunstwerken van Jo Gijsen in de Beerzen, valt onder de gemeente Oirschot, wat is afgesproken met wethouder Piet Machielsen. Den Beerschen Aard moest alles verder regelen.

Laatste steen eindelijk los

Voor het vervoer van de in totaal 45 ton zware stenen werd contact gezocht met Frans Liebregts van het gelijknamige vervoers- en grondverzetbedrijf. Dit was een logische keuze omdat we met Frans, een goede vriend van Jo, vaak hebben samengewerkt.

De gescheurde steen ligt te drogen

Het verwijderen van het kunstwerk had nogal wat voeten in de aarde. De drie kleine stenen waren nogal vlot los te krijgen en werden op 20 augustus 2019 op transport gezet naar Middelbeers.

De grootste steen, 17 ton, waarvan zelfs de fundering losgezaagd moest worden, bood flink wat weerstand. Met een 48-tons kraan werd deze klus ook geklaard waarop deze op 14 oktober 2019 naar Middelbeers ver-

voerd kon worden. Gezien deze steen, waarschijnlijk door winterse invloeden, gescheurd was, viel deze tijdens het transport in twee stukken uiteen. De twee delen werden te drogen gelegd in een loods van Frans Liebregts. Na het drogen werden de twee delen met primer ingesmeerd en daarna weer aan elkaar gelijmd.

Begin december werd er begonnen met het grondwerk en werd er een stevige fundering gestort. De stenen zijn, onder grote belangstelling, op 19 december 2019 geplaatst.

Begin maart 2020 is er een informatiebord geplaatst. De onthulling, door Marian Gijzen en Piet Machielsen, zou op 27 maart plaats vinden, maar is door het corona virus uitgesteld naar een nog nader te bepalen datum.

Alle leden zullen tijdig van de onthulling op de hoogte worden gesteld via de nieuwsbrief.

De vier forse monolieten in Gijzens kenmerkende stijl, met bewerkte delen en delen waarin de oorspronkelijke karakteristiek van de steen zichtbaar bleef, staan nu fier in de Grembocht.

Nog dit jaar zal er een fiets-wandelroute door Heemkundekring Den Beerschen Aard uitgebracht worden waarvan deze stenen onderdeel zullen uitmaken.

De vier monolieten in de Grembocht

Jan Aerts
Guus Staps

De naamgeving van sportpark De Klep, wat eraan vooraf ging en wat daarna kwam.

Sportpark De Klep kreeg in 1971 deze naam, welke op voorstel van de Sportraad door het gemeentebestuur vastgesteld is. In clubblad de Punter van voetbalvereniging Beerse Boys (uitgave 4^e jaargang nr 2 van november 1971) doet de Sportraad daarvan als volgt mededeling:

Hoewel de "Punter" slechts een periodiek verschijnend blad is, menen wij toch, ook mede gezien de grote aandrang, die de redactie steeds heeft uitgeoefend om het sportpark een naam te geven, zij recht hebben op "een primeur".

De sportraad heeft alle binnengekomen namen nog eens nader onder de loupe genomen en hebben tenslotte eenstemmig besloten om een bepaalde naam aan het gemeentebestuur voor te dragen. Ook het gemeentebestuur ging met deze naam gaarne accoord. Er is lang gezocht naar een van oudsher bekende naam voor het gebied alwaar ons sportcomplex nu ligt. Hierbij kwamen 3 oude benamingen naar voren n.l. "de Rotten", de "Vossenholen" en. Beide eerstgenoemde namen werden minder geschikt bevonden. De 3e naam deed het direkt, te meer daar precies de grond, waar nu de sportterreinen liggen, deze naam had.

Welaan nu laten we de lezers niet langer in het ongewisse laten. Ons sportpark zal heten: "De Klep".

Gaarne komen we in de nabije toekomst op deze naamgeving nog nader terug.

De Sportraad.

Hieronder de reactie van de Punterredactie:

Met grote vreugde en dankbaarheid ontvingen wij in ons midden het sportpark "met naam" en doopnaam "De Klep".

even is z'n roepnaam in zijn eerste prille sportbestaan: "Klepke".

De doopplechtigheid gaat ter plaatse geschieden op een nog nader aan te geven datum.

De Redactie.

Of de Sportraad inderdaad nog terug is gekomen op de naamgeving is niet bekend; er is in elk geval niet over geschreven in de Punter. Ook van de doopplechtigheid die de redactie aankondigde is geen bewijs aanwezig, als die al heeft plaatsgevonden.

Waar komt de naam De Klep vandaan?

In de verpondingen van 1687 is al sprake van de Klep. Eigenaar was toen Jan Jan Joordens den Jonge, de burgemeester, en later werd Andries Heu-

velmans, de brouwer, eigenaar. Het perceel - met nummer D882 - is een belangrijk landbouwgebied geweest met ten westen en zuiden een hakhoutwal langs het perceel. De huidige voetbalvelden 3 en 4 liggen voor een deel op het perceel De Klep. Het huidige kunstgrasveld (veld 3) ligt voor een deel ook op grond die vroeger De Rotten heette. Het perceel De Klep was 1,2 ha groot.

Waar de naam De Klep vandaan komt is onzeker. Een van de betekenissen van klep is 'afsluiting'; mogelijk komt het hier vanaf, omdat het een apart terrein was dat met een hek (klep) afgesloten was. De grond die er omheen ligt kan toendertijd, in de 17^e eeuw, goed nog niet ontgonnen zijn geweest. Ook toen al lag het aan de weg van Middelbeers naar Oostelbeers.

De situatie in 1850; de Klep ligt binnen de cirkel

Hieronder een weergave van het excel-bestand van de verpondingen waarin de klep genoemd wordt met in 1770 als eigenaar Andries Heuvelmans.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U				
1	No	hvr	WB	c	nr.	srt	jaar	nr.	nr...	akte	gebru	perceelsnaam	namen-totaal	vorige eigenaar	eigenaar	Bu	Bu/m2	Lo	Lo/m2	Ro	Ro/m2				
2	n van						34,10					Lopense:		1700,00		Roede:									
3						sectie																			
4						OB	a	nr.																	
5						MB	b	srt	blz													Perc.grootte			
6	No	hvr	WB	c	nr.	srt	jaar	nr		Perc	perceelsnaam			vorige eigenaar	eigenaar							Lo	Lo/m2	Ro	Ro/m2
235	229	hvr	mb		1770	26	V	26			heijveld, t klein				ejinden, johannes van den							5,0	10,0		
236	230	hvr	mb		1770	26	V	26			langenacker, den				ejinden, johannes van den							3,0	25,0		
237	231	hvr	mb		1770	27	V	27			geswag, in het wagat			maus, adrianus x riet, leendert van x maria catharina bakker en	comelia catharina bakker										
238	232	hvr	mb		1770	27	V	27			kerkeacker, de			maus, adrianus x riet, leendert van x maria catharina bakker en								2,0	25,0		
239	233	hvr	mb		1770	27	V	27			laer, het			maus, adrianus x riet, leendert van x maria catharina bakker en								2,0	44,0		
240	234	hvr	mb		1770	27	V	27			hemelrijk, achter het			maus, adrianus x riet, leendert van x maria catharina bakker en								2,0			
241	235	hvr	mb		1770	27	V	27			akker, agtersten			maus, adrianus x riet, leendert van x maria catharina bakker en								1,0			
242	236	hvr	mb		1770	28	V	28			groes en land			heuvelmans, andries								15,0	37,5		
243	237	hvr	mb		1770	28	V	28			klep, de			heuvelmans, andries								6,0	34,0		
244	238	hvr	mb		1770	28	V	28			heijbraak			heuvelmans, andries								1,0	20,0		
245	239	hvr	mb		1770	28	V	28			heijveld			heuvelmans, andries											
246	240	hvr	mb		1770	28	V	28			bagjnhof, t			heuvelmans, andries								3,0			
247	241	hvr	mb		1770	29	V	29			huis, hof en aangelaag			timmermans, cornelis(hendrikzn)								15,0	37,5		
248	242	hvr	mb		1770	29	V	29			nieuwveld, t groot			timmermans, cornelis(hendrikzn)								1,0	45,0		
249	243	hvr	mb		1770	29	V	29			lucashoef, t groot			timmermans, cornelis(hendrikzn)								3,0	20,0		
250	244	hvr	mb		1770	29	V	29			nieuwerf, het			timmermans, cornelis(hendrikzn)								1,0	45,0		
251	245	hvr	mb		1770	29	V	29			lucashoef, t klein			timmermans, cornelis(hendrikzn)								1,0			
252	246	hvr	mb		1770	29	V	29			heijveld, t groot			timmermans, cornelis(hendrikzn)								4,0			

De veranderingen van het perceel totdat het sportpark werd ontwikkeld.

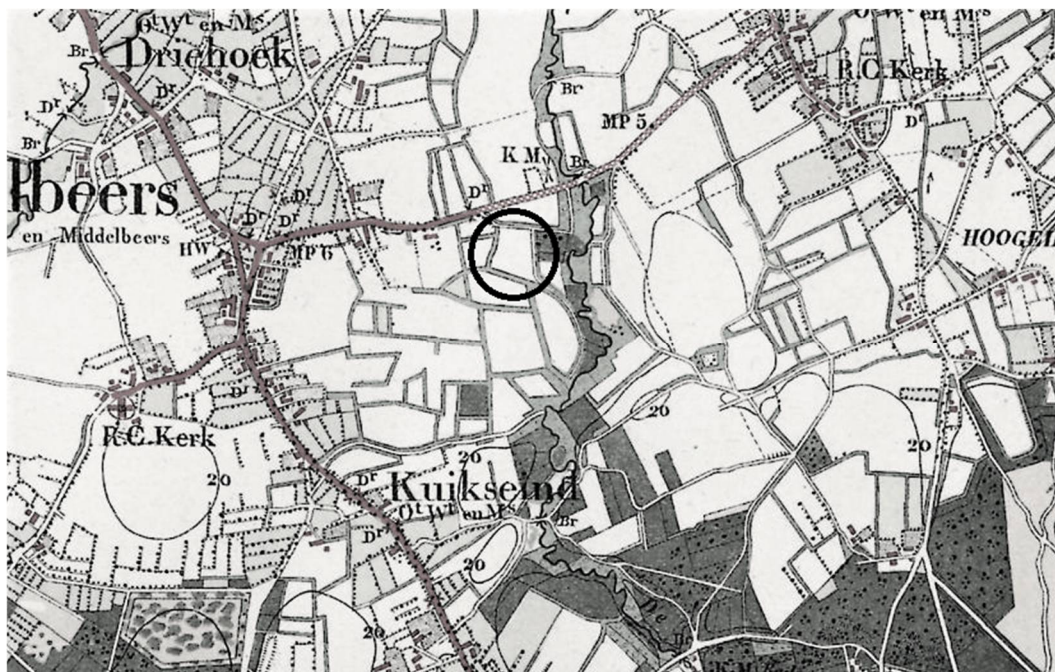
De kaart van 1900 geeft ter plekke een vrijwel identiek beeld als de situatie omstreeks 1850. Langs het perceel met de naam Klep loopt een pad (zand-

weg) vanaf de Hertog Janstraat dat uitkomt op de zandweg tussen de Andreasstraat en de Hillestraat (waar de oude toren aan ligt en die nu de naam Rotten heeft). Dit pad liep dus over de huidige skatebaan en tussen het kunstgrasveld en de trainingshoek door. Het perceel dat omcirkeld is had de naam Klep.

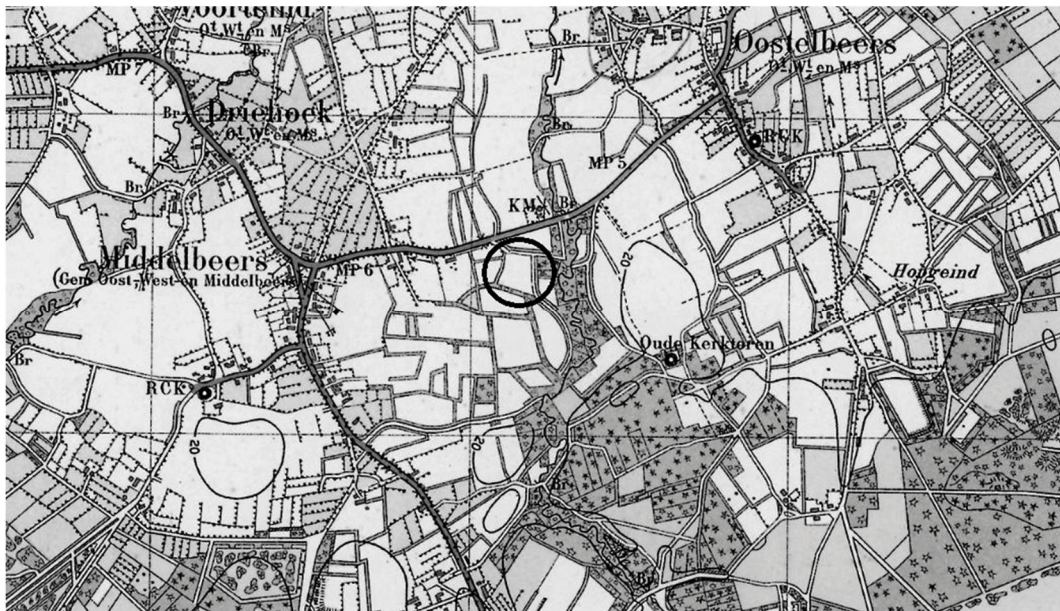

De kaart van omstreeks 1900

Hieronder de kaart van 1920. Het pad ten noorden van het perceel loopt niet meer tot over de Kleine Beerze en de echte houtwal is er niet meer.

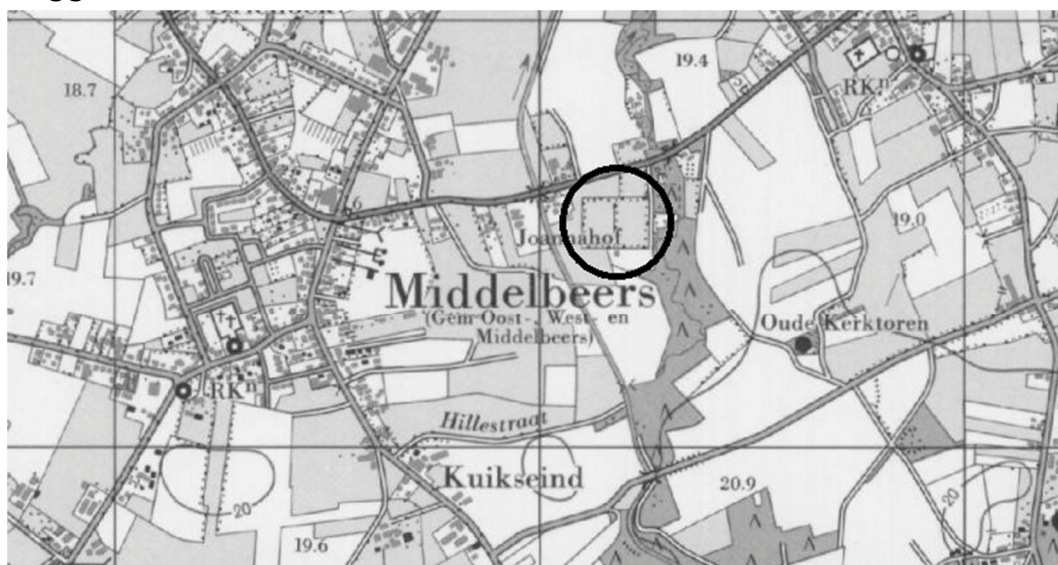

Op de volgende kaart van 1940 zien we dat de situatie ter plekke in de tussenliggende 20 jaar nauwelijks gewijzigd is.

In 1954 werd het eerste veld van het nieuwe sportpark in gebruik genomen. Het begon met één veld, dat lang het hoofdveld is geweest maar in 2009 een kunstgrasveld werd. Ook het stuk grond dat tussen de Hertog Janstraat en het voetbalveld in lag werd bij het sportpark getrokken. De toegangsweg liep tussen de burgemeesterswoning 'Beek en Bos' (nu Hertog Janstraat 40) en het voetbalveld door. Deze toegangsweg liep aanvankelijk tot aan het oude kleedgebouw, maar is later doorgetrokken naar de tennisvelden en de noodkantine van Beerse Boys, die in de 70-er jaren achter het voetbalveld stond. Het oude kleedgebouw stond er in 1954 al, maar staat niet op deze kaart.

Op de plattegrond van 1980 bevat het sportpark 2 velden; de huidige velden 3 en 4. Ook de trainingshoek aan de Hertog Janstraat is op de kaart zichtbaar, alsmede de oude kleedlokalen aan de trainingshoek en de twee nieuwe kleedlokalen die in 1970 aan de andere kant van de twee voetbalvelden zijn gebouwd. Deze twee kleedlokalen zijn in 2003 omgebouwd tot de huidige bestuurskamer en het ballenhok met tussenliggende vertrekken.

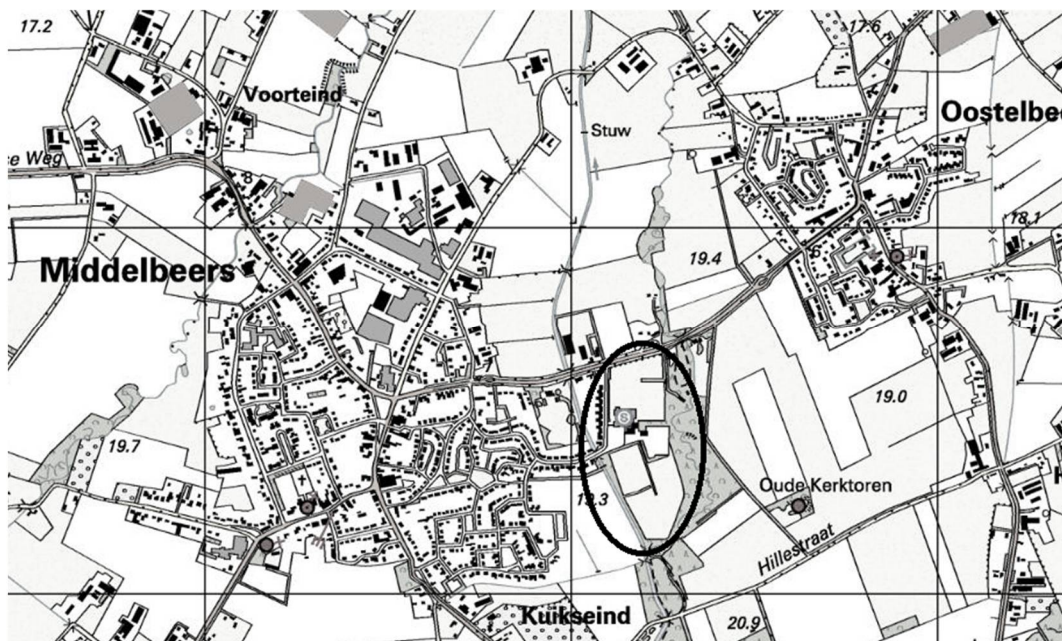

Kaart van omstreeks 1980

De Sportparklaan was er toen nog niet, maar na de aanleg van deze straat (medio 80-er jaren) werd de ingang van het sportpark verplaatst naar de Sportparklaan. Tussen 1954 en de 70-er jaren groeide het sportpark van één veld (het huidige kunstgrasveld) naar vijf velden en twee trainingshoeken. In 1985 werden 4 kleedlokalen en een scheidsrechterslokaal voor de voetbalclub gebouwd tegen het clubgebouw van tennisclub Fidote. Fidote werd in 1970 opgericht en kreeg toen ook de Klep als thuisbasis.

De kantine van Beerse Boys werd gebouwd in 1975-1976, samen met twee extra kleedlokalen. Deze zijn in 2003 voor een deel bij de keuken getrokken. De tribune verrees in 2000 en in 2003 werden de nieuwste 6 kleedlokalen met twee scheidsrechterslokalen en een ruimte voor de terreinknechten van de voetbalclub gebouwd. MFC De Klep werd vlak voor de gemeentelijke herindeling gebouwd, in 1995-1996.

In 2000 zag de situatie er als volgt uit; het sportpark heeft de omvang die het nu (2020) ook heeft:

Nog verder terug in de tijd.

Voordat de voetbalverenigingen Beerse Boys (West- en Middelbeers) en OVS (Oostelbeers) fuseerden (dat gebeurde in 1950), hadden ze ieder een eigen terrein waarop de thuiswedstrijden gespeeld werden.

Beerse Boys speelde aan de Westelbeersedijk in Middelbeers; het voetbalveld lag binnen de cirkel op de volgende kaart:

OVS speelde aan de Hanenberg in Oostelbeers. De plek waar het veld lag is in de kaart van de huidige situatie omcirkeld:

Ten tijde van het gebruik als voetbalveld, omstreeks 1950, was de situatie als volgt:

Enkele jaren na de oorlog klopten beide verenigingen aan bij de burgemeester, mevrouw Smulders-Beliën, met het verzoek voor een nieuw veld. De burgemeester stelde voor dat beide clubs zouden fuseren en dan op een nieuw veld zouden gaan spelen dat tussen Oostelbeers en Middelbeers door de gemeente zou worden aangelegd. En zo geschiedde, met in gebruik name zoals we hiervoor al vermeldden in 1954. Ons Mevrouw verrichtte zelf de aftrap van de openingswedstrijd.

Werkgroep Land.

Watermolen beschadigd

De Beerse molenaar Francis Huijsmans had in 1831 ongeveer tachtig dagen in zijn molen inkwartiering van acht man. De molen fungeerde als wachtpost. Overdag stonden er twee ongewapende mannen op wacht. 's Nachts stond er een gewapende wacht buiten, die om de twee uur werd afgelost. De als wachtdienst doende militairen kregen van de molenaar brandstof voor verlichting en verwarming.

Hiervoor was de molenaar nooit betaald, maar erger nog, de molen was door de wacht 'schandelijk beschadigd geworden'. Meester Timmerman J. Smolders taxeerde de schade op f 692. Bovendien was de molen een jaar lang buiten werking geweest, schade f 118.

Bovenstaande valt te lezen in een brief van de gemeente van 5 mei 1836, vijf jaar na dato dus, aan de commandant van het korps Koninklijke Jagers toen ingekwartierd in Hilvarenbeek.

Uit; Het legerkamp bij Oirschot 1832-'34

Waterput

Op de Schelft kunnen we iets merkwaardigs zien. Het zijn meerdere stukken, half vermolmd hout, die samen een uitgeholde boomstam vormen.

In 1989 kwamen die aan de oppervlakte bij graafwerkzaamheden voor het bouwen van een woonhuis aan de Andreasstraat 6b in Oostelbeers. Het blijkt een overblijfsel te zijn van een eeuwenoude waterput. Zij dateert in ieder geval van vóór 1800.

De put werd meegenomen en opgeslagen op De Schelft, het onderkomen van heemkundekring Den Beerschen Aard.

Bij restauratiewerkzaamheden in het gebied van de Dominees Hof in Oostelbeers werden ter plaatse nog meer oude waterputten aangetroffen, die daar werden gebouwd in de late 18e en vroege 19e eeuw.

Eén is opgebouwd van opeengestapelde heiplaggen, waarschijnlijk van 1775-1825, met een capaciteit van 1,30mtr. water.

Een tweede geconstrueerd van opgestapelde bakstenen, van 1825-1875, met een capaciteit van 2 meter water.

Een derde gemaakt van gemetselde bakstenen uit de late 19e of 20e eeuw.

De houten waterput

Onze houten put aan de Andreasstraat is waarschijnlijk veel ouder en de structuur komt overeen met die van de Middeleeuwse putten. In dit geval is daarvan het grootste gedeelte verdwenen. Dat het deel dat op de Schelft bewaard wordt betrekkelijk goed geconserveerd is, komt doordat dat gedeelte onder de grondwaterspiegel bewaard is gebleven.

Een boomstam-waterput was het type dat tot 1250 in gebruik was. Het zou een oude bewoning van de Beerzen aantonen. De juiste ouderdom zou door middel van dendrochronologie (aan de hand van de nog aanwezige jaarringen in het hout) te bepalen zijn.

JOLI CASTEL

In "De Berse", jaargang 20, nummer 2 vindt u een artikel over Baest en zijn bewoners.

Jean Baptiste de Béthune

Daarin is opgenomen een gedicht van Jean Baptiste Emmanuel de Béthune. Hij zwerft in de zomer van 1925, hij is dan 25 jaar oud, door de bossen en velden van landgoed Baest. Waarschijnlijk overweldigd door de rust en de rijke natuur, lucht hij zijn hart, gezeten op een rustig plekje aan de kabbelende Beerze.

Ik heb geprobeerd zijn ontboezeming in het Nederlands te vertalen. Al missen we daardoor helaas de welluidende klanken van de Franse taal waarin Jean Baptiste de Béthune zijn gevoelens onder woorden heeft gebracht.

*O, schoon kasteel van Baest, gij spiegelt het verleden
Onder uw weids, steil dak, droom ik in alle vrede
Ik zie zo graag dat huis, zo vol van poëzie
De vijver en de stroompjes, in pure harmonie.*

*Zo als honderd jaar geleden, gaat hier de tijd maar door
En elk geslacht leeft voort, zoals men deed daarvoor
Men slaapt nog in een ledikant gemaakt van beuk of eik
Achter gordijn grof en zwaar van zacht fluweel of tijk.*

*Uit notenhout kasten met fraai bewerkte deuren
Ontsnappen hier nog steeds de aller zoetste geuren
En 's avonds blijf ik graag, stil bij een bosrand staan,
Waar als het ranke ree zich roert, de vogels slapen gaan.*

*Ik hoor de rinkelbelletjes van 't paard zijn haam en toom
De echo slinger over 't veld, en maakt mij traag en loom
Ik luister naar het kwelen van de jonge boerenmeiden
Een weesgegroet gelijk, deemoedig en bescheiden.*

*Daar de bossen van Baest, waar het zoet is om te dromen
Als onder de machtige sparren de nacht is gekomen
En de heerlijke rust, waar men zo gul van geniet
De bekoorlijkste dromen van vleugels voorziet.
(Daar is mijn schoon kasteel van Baest)*

*foto© Archief Stichting de Bethune, Marke (B)
Jos van Gils*

Foto's met vraagtekens

Op onderstaande foto's staan ook weer voor ons onbekenden. Beide foto's zijn gemaakt op 12 juni 2004 in de pastorietuin bij het 40-jarig priesterfeest van Leo Verbakel.

Uw reactie is zeer welkom op redactie@denbeerschenaard.nl of telefoonnummer 013-5141663.

Foto 1

Foto 2

De Berse wordt mede mogelijk gemaakt door:

van Gool Snij & Graveer Bedrijf

Metaal, Rvs, Kunststof, Glas, Spiegels, enz....

Neereindseweg 5
5091 RC Oostelbeers
Tel: 013-5141400
Mobiel: 06-15167026

 www.vangooldecoratie.nl
E-mail: info@vangooldecoratie.nl
facebook.com/vangooldecoratie
twitter.com/vangooldeco

Cyaan
DRUKKERIJ

Allant
drukkerij

RAYMUND VAN DEN DRIES
06 - 2842 1547

Oranjestraat 1A
5091 BK Middelbeers
013 - 514 2182

info@drukkerijcyaan.nl
www.drukkerij-cyaan.nl